

دشتیار

شرکت کشاورزی

تولید و تأمین عمده بذر و نهال اصلاح شده
Email : iran_dashtyar@yahoo.com

رازیانه

Foeniculum vulgare
از خانواده: *Apiaceae*

Boostan: 09138000844

نشریه تحقیقی ترویجی شماره ۸

اصفهان، خیابان هشت بهشت شرقی، جنب مجتمع تجاری بهشت پلاک ۸۸۲

کد پستی: ۸۱۵۷۶۴۴۱۸۱ تلفکس: ۲۶۴۱۶۱۳-۳۱۱ همراه: ۰۹۱۳۱۱۳۷۲۶۵

گیاه شناسی:

رازیانه گیاهی علفی، معطر و چندساله که ارتفاع آن به ۱/۵ متر می رسد. اگر پرورشی باشد گیاهی دو ساله است. بر روی شاخه های منشعب آن خطوط طولی مشخصی وجود دارد. برگها سبز تیره، پرزدار با پهنک منقسم به قطعات نازک و نخعی شکل و گلها به رنگ زرد مجتمع به صورت چتر مرکب است. پهنای دامنه گل آذین در حدود ۱۵ سانتیمتر و دانه ها شیاردار و تخم مرغی شکل که رنگ آنها سبز تا قهوه ای روشن و میوه بطول ۱۲-۶ میلیمتر و عرض ۴-۲ میلیمتر می باشد. یک گرم حدود ۱۱۲ عدد بذر دارد و وزن هزار دانه ۳/۳ گرم و استاندارد قوه نامیه ۹۰٪ می باشد.

قسمت مورد استفاده:

میوه های خشک و رسیده که بخش دارویی گیاه محسوب می شود و از دو فندقه بهم پیوسته تشکیل شده، البته ریشه و برگ آن هم قابل استفاده می باشد.

ترکیبات شیمیایی:

میوه های خشک آن ۴٪ اسانس دارد. آندوسپرم حاوی قند، پروتئین، ۱۸-۱۲٪ چربی و ۱-۶٪ اسانس است. رازیانه به دو نوع تلخ و شیرین وجود دارد که از نظر ترکیب شیمیایی با هم متفاوتند، رازیانه تلخ حاوی ۶۰-۵۰٪ آنتول و ۲۰-۱۰٪ فنچون است ولی رازیانه شیرین حاوی بیشتر از ۸۵٪ آنتول و ۱۰٪ متیل کالویکول و ۱۰-۱٪ فنچون است.

محیط شناسی و بررسی رویشگاه:

بومی مناطق مدیترانه و در فرانسه، اسپانیا، پرتقال و شمال آفریقا به حالت خودرو رشد می کند. در ایران در شمال، آذربایجان، کردستان، کرمان و خراسان یافت می شود. در مناطق گرم که تابستان طولانی و زمستان زیاد سرد نداشته باشد سازگار است. در دمای ۸-۶ درجه سانتیگراد جوانه می زند ولی درجه حرارت مطلوب آن ۱۶ درجه است اما تا ۴۵ درجه سانتی گراد را می تواند تحمل کند همچنین گیاهی خشکی پسند است. بنظر می رسد در مناطق با بارندگی سالیانه ۱۴۰ میلیمتر به بالا بصورت دیم مستقر گردد.

زراعت:

تکثیر بوسیله دانه و در بهار صورت می گیرد، بذرها را در زمینی حاصلخیز و غنی از مواد غذایی یا زمینی خشک و غنی از آهک و در محلی گرم و آفتابگیر می کارند. اگر بصورت ردیفی کشت شود فاصله ردیف ها ۴۰ سانتیمتر می باشد در هر هکتار ۸ تا ۱۰ کیلوگرم بذر خالص نیاز است. بهترین زمان کاشت فروردین ماه (نیمه دوم فروردین) می باشد. کشت معمولاً بصورت مستقیم در زمین اصلی و بهتر است از ردیف کار غلات استفاده گردد.

نوع خاک:

لومی رسی با مواد و عناصر غذایی و ترکیبات هوموسی کافی، PH مناسب ۸-۴/۸ است.

نیاز کودی:

افزودن کودهای دامی در پائیز به هنگام شخم زدن صورت می گیرد، در دومین سال کشت ۵۰-۱۵۰ کیلوگرم کود ازته، ۴۰۰-۳۵۰ کیلوگرم کود فسفاته و ۲۰۰-۱۵۰ کیلوگرم کود پتاسه به زمین می دهند. در صورتی که میزان کودها مناسب باشد موجب

افزایش محصول می گردد. می توان به روش تلفیقی از مخلوط ۲۵ تن کود دامی به همراه ۶۰ کیلو پتاس، ۴۸ کیلو فسفر و ۶۰ کیلو ازت در هکتار استفاده کرد که عملکرد را بالا می برد.

مبارزه با علف هرز:

شخم زدن زمین قبل از کاشت، استفاده از سموم لینورون به میزان ۵/۱ کیلو گرم در هکتار قبل از کاشت و پس از کاشت زمانی که گیاه به حالت رزت (چندبرگه) است سمپاشی با سولان به میزان ۲۰ لیتر در هکتار و در صورت لزوم از سموم مرکازین و آفالون هم می توان استفاده کرد.

زمان گلدهی و برداشت محصول:

میوه ها را قبل از رسیدن کامل هنگامی که به حد کافی سفت شده اند و به رنگ خاکستری مایل به سبز در آمده اند برداشت می کنند، این کار از اواخر مرداد تا اواسط شهریور و تا مهر ماه صورت می گیرد از هر هکتار ۱/۶ تن میوه خشک بوجاری شده حاصل می شود.

خواص و کاربرد:

میوه بصورت خوراکی در مداوای سرفه، هضم غذا، افزایش شیر مادران، ریشه اش اثر ادرار آور، سبب دفع اوره و اسید اوریک، درمان سنگ کلیه بصورت موضعی بعنوان ضد میکروب عمل می کند. در دامپزشکی از میوه آن در مصارف داخلی و خارجی و بصورت گرد برای افزایش اشتها استفاده می شود. از تفاله ی آن پس از تقطیر بعنوان غذای دام استفاده می شود زیرا حاوی ۱۴/۲۲٪ پروتئین و ۱۲/۲۰٪ چربی است. مصرف نصف قاشق چایخوری پودر میوه در یک استکان آب جوش توصیه می شود.

دامنه انتشار:

گرگان، تبریز یا کردستان، کرمان، گیلان.

منابع:

- ۱- منتخبی از پایان نامه های دکترای داروسازی دانشجویان دانشگاه اصفهان در زمینه گیاهان دارویی، نشریه شماره ۶۸/۱۲۲، انتشارات سازمان جنگلها و مراتع کشور، ۱۳۶۴.
- ۲- دکتر هادی صمصام شریعت، پرورش و تکثیر گیاهان دارویی، انتشارات مانی، ۱۳۷۴.
- ۳- فرانک علیدوستی، لیست و اطلاعات ۳۹۰ گونه دارویی استان اصفهان، مرکز تحقیقات منابع طبیعی و امور دام ۱۳۷۴.
- ۴- دکتر محمد خانی، بخش تخصصی گیاهان دارویی، انتشارات دانشگاه شهرکرد، ۱۳۸۶.
- ۵- سایتهای اینترنتی
- ۶- آرشیو اطلاعات تجربی و کاربردی بخش تولید و فراوری گیاهان دارویی و صنعتی شرکت دشتیار